

Da je tako, potrjujejo tudi najnovejše dogodbe na Primorskem: V Istri se slovansko prebivalstvo nižjih krogov še le probuja in tako se kaže večinoma še le veljavno vplivanje malega zavednega kroga slovanskega razumništva, katero je v nekaterih slovanskih okrajih stopilo na mesto prejšnjega izključno lahonskega vplivanja.

Slovanska manjšina v Istrskem deželnem zboru imela bode nalogo, modro porabljati svoje sedanjo stališče v to, da njihovo področje razširi po vsih slovanskih okrajih.

Dogodba z izvoljenim, pa zopet odstopivšim okrajnim glavarjem, bi bila boljše ostala nestorjena. Uradnik, ki prevzame poslanstvo mora pred premisliti, kakšne posledice mu s tega nastanejo in ako ne čuti v sebi moči vdati se vsim posledicam, mu je dolžnost že kandidaturu odložiti.

Razvoj stvari na Goriškem videti je zdrav in je tem ložji, ker so na Goriškem sploh razmere ugodnejše. Tam lahonska stranka ni vladajoča, tam pridržava si nekakovi monopol samo v mestu, oziroma mestnem zastopu Goriškem in to bilo je mogoče tudi le pod pokroviteljstvom sedaj zgodovinskih oseb. Se ve da ima tudi Gorica, kakor Trst, lahonske iridentovske kroge. Pa v Gorici je vendar preveč slovanskega, deloma tudi nepristranskega ptujega elementa, tako, da je nevarnih lahonov le nekoliko takih, ki delujejo samo s pomočjo od slučaja do slučaja iz bližnjega Vidma dohajajočih laških kričačev. Tukaj segel je enkrat vladni zastopnik vmes s krepko roko z razpustom iridentovskega telovadskega društva, — vsled tega zvija se bolj na povelje svojih pristašev, kakor z lastnega čutja eden laških kolovodjev, še eden mu pritrkava, — vse drugo občinstvo pa se ne bode mnogo zmenilo za pogin iridentovske cvetke v Avstriji, in ako vlada pri prihodnjih mestnih volitvah le nekoliko odločno pokaže svojo voljo, ne bode težko odriniti iz mestne uprave one osebe, katera vsemu zastopu daje ptuj lahonski obraz. Prav lahko prodrejo možje, ki čutijo in delujejo izključno avstrijsko, naj že rajši govore slovensko, laško ali tudi nemško.

Zelo neugodnejše motajo stvari se v Trstu: Ako so naša poročila istinite, namerava se tamošnja vlada zadovoljiti s tem, da se zamena dva para slabo-avstrijskih glasečih se imen mestnega zastopa z drugimi, do sedaj neznanimi, vse drugo, izrekoma občinska uprava, pa da naj bi ostala dosedanja — ptujška! To bi bila, ako se potrdi, vnebovpijoča napaka. — Zadnje dni zaprti petardisti pomenjajo odstranjenje par oseb; — bolj nevaren pa je duh sisteme, ki bi še dalje vladal pri mestnem magistratu.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Mestna hranilnica ljubljanska od tvorila se je slovesno včeraj dne 1. oktobra ob 8. uri zjutraj. Nov zavod je vredjen po skušnjah potrjenih v

vsih enakih starejih zavodih in ni dvomiti, da se začne po prestanih rednih težavah začetka — krepčati, in da bolj in bolj širi svoje dobrodejno delovanje. Obrestenje ravna se po različnosti časov in denarnih razmer, kakor pri vsakem takem zavodu. Sedaj obrestila bode hranilnica vloge pri nji naložene po 4 %, pa jih obresti takoj od prvega delovnika po storjeni vlogi, — ter jo obresti do zadnjega delovnika pred vračilom vloge. Posojila, katera dovoljuje hranilnica, obrestujejo se ji sedaj po 4 1/2 % oziroma pri zastavi premičnih reči po 5 %. Glede varnosti rečeno je vse, ako se navede, da je za vse vloge vložene pri mestni hranilnici, porok cela ljubljanska občina z vsem svojim imetjem in svojimi dohodki. Gospodarski pomen novega zavoda je očividno, meščani in deželani sploh imajo priliko svoj prihranjen denar varno naložiti in tako zaobrestovati, kakor sedaj pri drugem takem zavodu ne. Posamezni pa, ki potrebujejo posojila nahajajo ga tu brez vsih nepotrebnih zaprek, pač pa proti vsem poroštvom, da se posojilo ali obresti za hranilnico ne zgube.

Posebne pomena pa je hranilnica za vasi, občine, fare in različne cestne in gospodarske odbore, kateri za različne zgradbe šol, cerkvá, cest itd. potrebujejo denarja ter ga laglje vračajo v večletnih obrokih. Prav s takimi posojili mogla bode hranilnica ljubljanska postati velika dobrotnica v deželi. Ta hranilnica posojala bo brez razločka na narodnost prosilcev enako nemškemu kot slovenskemu trgovcu in obrtniku, enako občinam na Krasu, na Gorenjskem in Dolenjskem, kakor v nemškem Kočevji. Može, ki so v upravnem odboru z gosp. Fr. X. Souvanom in notarjem Gogalam na čelu, dajejo nam poročstvo, da se bode mlad zavod varoval vsih nepotrebnih troškov, da si bode takoj pridobil splošno zaupanje in da bode rasel, razcvital se, ter potem dolga dolga leta donašal obilao sadu za sedanji rod, izrekoma za mesto ljubljansko, pa tudi za pozne kasnejše rodove, v kar Bog pomaga!

— Klub amateur-fotografv v Ljubljani. Načelnštvo kluba vabi p. n. gg. člane k teoretiškemu pouku o fotografiji, ki bode v četrtek 3. in v saboto 5. oktobra vselej ob pol 8. uri zvečer v obrtni šoli. Zbirališče je v šolski pisarni. Tudi prijatelji fotografije, ki niso člani, so dobro došli.

— Novi tirolski deželni glavar imenovan je na mesto umrlega dr. Rappa, za tirolskega deželnega glavarja grof Anton Brandis. Grof Brandis že več let zastopa v tirolskem deželnem zboru kmečke občine okraja briksenskega. Po smrti svojega očeta Klemena leta 1863 je kot dedni član gospodske zbornice. Grof Brandis je konservativno-avtonomistiškega mišljenja. L. 1887 se je vdeležil avtonomistiškega shoda na Dunaji, v gospodski zbornici je glasoval s Švarcbergovo stranko; star je 57 let.

— Plemenske bike muricodolskega plemena je c. kr. kranjska kmetijska družba dražbeno prodajala zadnjo soboto na dvorišči pri „Bavarskem dvoru“ v

Ljubljani. Pokupili so jih posestniki: Anton Intihar iz Blok, Andrej Remškar z Brezovice. Fr. Oven iz Podsmreke, Janez Dolinar iz Kozarij in Martin Petrič iz Logatca. Kmetijska podružnica metliška je že prejšnji dan jednega kupila. — Prihodnjo sredo bode javna dražbena prodaja v Postojini na dvorišči g. M. Vičiča.

— Cesarjev god prihodnji petek dne 4. oktobra praznuje se s slovesno sv. mašo v stolni cerkvi ljubljanski. Ravno ta dan blagoslovi se novo poslopje prve mestne deške šole v Poljskih ulicah. Učenci vsih šol so ta dan šole prosti.

— Razstava goveje živine v Trebnjem, ki je bila minuli ponedeljek zelo obiskana. V rastavo prignalo se je 14 bikov, 28 telic in 36 krav, vsega skupaj 78 goved; delili so se državni in deželski darovi po 30 do 10 goldinarjev. Komisiji, katera je prisoditi imela darove, bil je načelnik gosp. Jos. Friderik Sevnik, podpredsednik c. kr. kmetijske družbe.

— Gimnazija novomeška je letos nenavadno zelo obiskana; vsega vpisanih je na zavodu 217 učencev. Samo v prvem razredu sprejetih je 58 učencev. Ako se pri tem še ozira na to, da obiskuje ljubljansko gimnazijo okroglo tudi letos 900 učencev, je vendar jasno, da je ohranitev gimnazije kranjske in pa njeno razširjenje v višjo gimnazijo neobhodno potrebno. Upajmo, da nam prinese tekoče šolsko leto to nujno popravo vredjenega šolstva v deželi.

— Družba sv. Mohora lepo napreduje, ker število njenih členov se je v minulem letu pomnožilo za 4490 in znaša letos častno-visoko število: 46.042. Največje število členov kaže kranjska ljubljanska škofija z 18209 čleči, za to pa lavatinska z 14587. Poreška škofija šteje samo 53 členov, tako da jo prekosi celo Videmska na Laškem, ki jih šteje 150, in v Ameriki biva Mohorjevih družbenikov 77. — Potem naj pa še gresta Dumreicher in Foregger kvasit, da slovansko ljudstvo ne ume našega pismenega jezika.

— Prepoved Visoko c. kr. ministerstvo za notranje stvari je prodajanje in razpečevanje od F. L. Harnischa v Berolini izdelovanega in lasni regenerator imenovanega lasnega barvila v tozemskih deželah splošno prepovedalo, ker je to barvilo zdravju škodljivo.

To se po razpisu visokega c. kr. ministerstva za notranje strani z dné 8. avgusta 1889. l., št. 12709, daje na splošno znanje z dodatkom, da je prestopke te prepovedi, v kolikor isti ne spadajo pod občni kazenski zakon, v zmislu § 8. ministerskega ukaza z dné 1. maja 1865. l., drž. zak. št. 54, kaznovati po minister-skem ukazu z dné 30. septembra 1857. l., drž. zak. št. 198.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. Dne 1. oktobra vrnil se je cesar nazaj na Dunaj za nekaj časa, čez nekaj dni pa gre obiskat cesarico v Meran, katera se odpelje sred t. m. na otok Korfu, kjer namerava ostati čez zimo.

Ministerski predsednik odpeljal se je v Innsbruk, kjer se je slovesno odtvorila včeraj nova po Siebererju ustanovljena sirotišnica, včeraj popoldne pa se je grof Taaffe zopet vrnil nazaj na Dunaj.

Na mesto umrlega deželnega glavarja barona Rapp-a, imenovan je za glavarja Tirolske, poslanec grof Brandis.

Videti je, da se tudi baron Posinger umakne v pokoj, vsaj v resnih časnikih širi se ta vest. Pravijo, da si želi Posinger pokoja in da si je v ta namen kupil v Gradcu hišo. To pa je verjetno, da se v pokoj poda še le po dokončanem zborovanji niže-avstrijskega deželnega zbora.

Ugiba se, kedo mu bode naslednik in nekateri trdijo, da je v to namenjen sedanji namestnik tirolski baron Widmann.

O posledicah odstopa Lichtensteinovega od vodstva nemško-konservativnega kluba nadaljujejo se razprave v graškem listu „Gr. Volksblatt“, v „Tiroler Stimmen“ in v „Politiki“, se ve, da se levičarski listi s posebno slastjo utiskajo v te razprave. Prvo imenovani graški list je bilo glasilo Lichtensteinovo, ali sedaj še nam ni znano, to pa vemo, da je bilo vedno tudi glasilo poslanca Karlona, ki je štajerskim konservativcem to, kar je Tirolcem Zallinger ali pa Solnogradčanam Lienbacher. To je trojica godna sama za klub generalov brez prostakov. Vsak je drugih načel in strinjajo se samo v enaki nezadovoljnosti glede sedanjih razmer ali pa glede svojih oseb.

Klubu Lichtensteinovemu že dalje časa ni pripadal tudi Karlon ne, in ker je po odstopu Lichtensteinovem postalo prosto mesto klubovega predsednika bila bi jim naj večja slast razdejati klub Hohenwartov, katerega razdvojenje je povzročil Lienbacher, Zallinger in Karlon pa sta mu bila pri tem poslu najdelavnejša pomagača.

V tirolskem listu oglasil se je naj pred neki neimenovan volilec z izjavo, da se razsodba o pristopu tirolskih poslancev k nemškemu katoliškemu klubu prepušča poslancem samim, toda z zagotovilom, da bi volilci takemu pristopu gotovo ne ugovarjali.

Na to oglasi se tirolski poslanec trdeč, da nimajo tirolski poslanci nikakoršnega povoda tožiti čez klub Hohenwartov, ker so tam nahajali vsikdar najkrepkejšo podporo v vsih svojih težnjah. Načeloma pa niso nasprotni ustanovljenji katoliškega kluba, pa pridržati si morajo pravico, da glede svojega postopanja v tem oziru ukrenejo ono, kar se jim bode zdelo najpovolnejše za deželo tirolsko in pa one zahteve, katere stavijo v njenem imenu. Krepko so jih podpirali